

Auteur Joop van Vlerken

Paleis van Justitie in 's-Hertogenbosch voldoet weer aan eisen van moderne tijd

Het kantoorgedeelte van het Paleis van Justitie in 's-Hertogenbosch uit 1995 is de afgelopen tweeënhalf jaar uitvoerig gerenoveerd. Nu voldoen de kantoren in het Paleis weer aan de eisen van de moderne tijd met vernieuwde installaties, koeling, ventilatie en een nieuwe inrichting. De uitvoering van de renovatie was geen eenvoudige klus, omdat het gebouw gedurende de renovatie nog in gebruik was en er geen overlast mocht zijn.

"De vraag van het Rijksvastgoedbedrijf was duidelijk. Het Paleis van Justitie in 's-Hertogenbosch moest gemoderniseerd worden, want het was een oud kantoor met vloerbedekking zonder koeling of ventilatie. Het gebouw werd bovendien nog verwarmd met radiatoren."

De renovatie van het kantoorgedeelte van het Paleis van Justitie in 's-Hertogenbosch was dus hard nodig, legt Hans Dobbe, projectdirecteur bij Croonwolter&dros uit. "Eerder was het gebouw eigendom van een vastgoedbelegger en was er veel achterstallig onderhoud. Nu is het overgegaan naar het Rijksvastgoedbedrijf en hebben we het kantoor naar de moderne tijd gebracht. We hebben een flexibele werkomgeving gecreëerd met nieuwe installatietechniek."

Foto 1: Het Paleis van Justitie in 's-Hertogenbosch moest gemoderniseerd worden, want het was een oud kantoor met vloerbedekking zonder koeling of ventilatie. Het gebouw werd bovendien nog verwarmd met radiatoren.

Klimaatplafonds

De verbouwing van het 32.000 m² tellende kantoorgedeelte van het Paleis van Justitie in 's-Hertogenbosch startte in 2021. De gehele installatie van het kantoorgedeelte is vervangen en verduurzaamd, zegt Dobbe. "De kantoren zijn nu uitgerust met klimaatplafonds, waardoor koeling en verwarming mogelijk is. De klimaatplafonds zijn over de hele oppervlakte van het plafond gemonteerd tussen bandrasters van 1,80 meter."

Het kantoorgedeelte van het Paleis is opnieuw ingedeeld en kan nu veel flexibeler gebruikt worden. Hiervoor zijn verschillende typen werkplekken ingericht, zoals moderne vergaderzalen, maar ook ruimtes om samen te werken. De geluidsisolatie van de werkplekken en het gebouw zijn flink verbeterd. En op de zevende verdieping van het pand is na grondige renovatie ook het vernieuwde restaurant geopend.

Open werkplekken

Na de verbouwing worden de beschikbare ruimtes beter benut, waardoor het gebouw plaats biedt aan de rechtbank Oost-Brabant, het gerechtshof 's-Hertogenbosch en het Openbaar Ministerie. En daarnaast nemen ook de Raad voor de Kinderbescherming, de Immigratie en Naturalisatiedienst Dienst, de Dienst Terugkeer & Vertrek en het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie hun intrek in het gebouw.

Dobbe: "We hebben open werkplekken gemaakt en de wanden in de kamers zijn vervangen door glazen wanden wat het geheel veel meer een open uitstraling geeft." In de gangen zat nog een verlaagd systeemplafond. "De plafondhoogte in de gangen was lager dan in de kantoren. Nu hebben we het plafond over de hele verdieping gelijkgetrokken."

Wko en warmtepompen

De elektrische installatie is gemoderniseerd, zegt Dobbe. "De gehele elektrische installatie in het gebouw is verwijderd en

vervolgens opnieuw aangelegd. Met zogenoemde modules, die in onze eigen fabriek zijn vervaardigd, kon er ter plaatse sneller, veiliger en met minder personeel worden gewerkt. De modules klik je gemakkelijk aan elkaar. En wanneer er in de toekomst aanpassingen nodig zijn, dan is dit plaatselijk toe te passen en hoeft niet het hele systeem uit het plafond te worden gehaald. Daarnaast zijn alle tl-lampen vervangen door ledlampen."

Bovendien is ook de centrale energievoorziening volledig vervangen. "We hebben twee warmtepompen geplaatst, die warmte en koude maken voor het hele gebouw. Nu is de bron voor deze warmtepompen nog een gasketel, maar in de komende jaren realiseren we een wko, waardoor het gebouw nagenoeg gasloos wordt."

De renovatie van het Paleis verloopt in fases, legt Dobbe uit. "De eerste drie kantoordelen zijn nu gerenoveerd, dat is 70% en de laatste 30% moet nog. Dat zijn de zittingszalen en de centrale ingang. Als dat af is, is ook de wko gereed."

Het Rijksvastgoedbedrijf heeft de eis voor het gebouw op label A en klimaatklasse B gesteld, legt Dobbe uit. "Daardoor hoefden we aan de schil eigenlijk niets te doen en konden we volstaan

Foto 2,3,4: De kantoren zijn nu uitgerust met klimaatplafonds, waardoor koeling en verwarming mogelijk is. De klimaatplafonds zijn over de hele oppervlakte van het plafond gemonteerd tussen bandrasters van 1,80 meter.

Foto 5: Op het gebouw konden geen zonnepanelen geplaatst worden. Dat komt omdat het ronde daken heeft.

met het vervangen van de installaties. Op het gebouw konden geen zonnepanelen geplaatst worden. Dat komt omdat het ronde daken heeft. Twee warmtepompen en drie drycoolers zullen uiteindelijk zorgen voor de energievoorziening van het gebouw in combinatie met de wko. De drycoolers staan op het parkeerterrein van het Paleis en zijn weggewerkt met groenvoorziening eromheen. Maar er is te allen tijde nog een cv-ketel nodig in het complex voor piekbelasting. De warmtepompen en de wko doen dus het meeste, maar de cv-ketel kan bijspringen als het echt nodig is."

Renovatie in gebruikte staat

Wat de renovatie uitdagend maakte, was dat de kantoren tijdens de renovatie gewoon in gebruik waren en de zittingen gewoon doorgingen, zegt Dobbe. "In de kantoren en ook in de omgeving zijn geluidsmeters geplaatst om de overlast van het bouwgeluid zoveel mogelijk te beperken. Bovendien mochten we alleen tussen zeven en negen uur 's ochtends en na vijf uur 's avonds flink slopen, boren en hakken om de rechtszittingen geen overlast te bezorgen. Boren in beton kon dus overdag bijvoorbeeld niet."

Maar er waren ook andere uitdagingen, licht Dobbe toe. "We hebben ook veel gedaan om de overlast voor de omgeving zoveel mogelijk te beperken. In het gebied staan appartementen en de bewoners daarvan hebben de afgelopen jaren al heel wat voor hun kiezen gekregen met betrekking tot verbouwingen in het gebied."

Ook corona maakte het bouwproces lastig, zegt hij. "We zijn in 2020 begonnen met het ontwerp, dus het hele ontwerptraject is uitgevoerd in coronatijd. En ook toen we in 2021 startten met de realisatie, golden er nog maatregelen. Zo hebben we bijvoorbeeld extra liften moeten plaatsen om afstand te kunnen houden. Maar gelukkig hebben we wel door kunnen werken in deze tijd."

Circulariteit

Op het gebied van circulariteit zijn in het project mooie stappen gezet. Zo hebben 800 paleisdeuren uit het kantoor een tweede leven gekregen. Dobbe: "De deuren uit het project worden ingezet als tijdelijke voordeur in woningbouwprojecten." Ook voor de binnenzonwering is een circulaire oplossing bedacht. "De luxaflex-zonneweringen van het

gebouw zijn opgeknapt, schoongemaakt en voorzien van nieuwe bedrading. Daarom kunnen ze nu weer hergebruikt worden in het gebouw.”

In dit project werkte Croonwolter&dros samen met Dura Vermeer, iets wat op rolletjes verliep, vertelt Dobbe. “We hebben samen met Dura Vermeer een integrale VOF gevormd en dat is eigenlijk vanaf dag één goed gegaan. Daardoor werken we nu in andere projecten ook vaker samen met Dura Vermeer.”

Veiligheid

De verbouwing van het kantoorgedeelte is in drie fasen gedaan. Telkens werd er in de gevel een opening gemaakt om het gebouw te betreden, zegt Dobbe. “We hadden constant een opening via de buitenzijde, zodat het gebouw altijd van buiten benaderd kon worden. We hadden bovendien afgeschermd trappentorens. Onze mensen konden dus nooit het Paleis van Justitie in, maar konden alleen op de plekken komen waar het bouwgebied was.”

Dit werd gedaan vanwege de veiligheid, legt Dobbe uit. “Het bouwgebied was volledig afgesloten van de zittingszalen en kantoren. Werknemers moesten ook via een poort met portier naar binnen en iedereen op de bouwplaats moest een VOG-verklaring hebben.”

Het sluitstuk van de renovatie, de zittingszalen en de centrale ingang, moet nog plaatsvinden. Daarnaast moet er nog een wko gemaakt worden om de cv-ketels, buiten de piekketel, uit het gebouw te kunnen halen. “We zijn samen met de Omgevingsdienst Zuidoost Brabant en de gemeente nog bezig om te kijken hoe we de bronnen kunnen maken. De posities van de twee bronnen zijn al bekend, maar we wachten nog op een akkoord van de afdeling Natuur van de provincie om ook daadwerkelijk te kunnen beginnen”, besluit Dobbe.

Foto 6, 7: De ronde daken zorgen binnen voor een intieme sfeer.

Foto: Lucas van der Wee.